
811.163.41'367.624'37

811.163.41'42

316.774:81

<https://doi.org/10.18485/msc.2025.54.1.ch5>

Илијана Р. ЧУТУРА*
Универзитет у Крагујевцу
Факултет педагошких наука, Јагодина

Оригинални научни рад
Примљен: 17. 9. 2024.
Прихваћен: 27. 2. 2025.

О СЕМАНТИЦИ ПРИЛОШКИХ ИЗРАЗА У ЈАВНОМ ДИСКУРСУ**

У раду анализирамо семантику прилошких израза и њихову прагматичку функцију у говорном јавном дискурсу. Реч је превасходно о вишелексемским јединицама са месним, ремеским и начинским значењем које у јавном дискурсу показују мању или већу семантичку испражњеност. Неки од овако употребљених прилошких израза, између осталог, говорнику омогућују додатно време за уобличавање исказа. Анализом текста показује се да у великом броју случајева овакве јединице, међу којима се по учесталости издваја израз *на неки начин*, не исказују прилошко значење, већ значење неодређености и редуцирања важности исказа у целисти, свдећи се у неким случајевима и на семантички испражњену поштапалицу. Осим ових, издвајају се и изрази са именицама *терен* и *тренутак* као доминантни по учесталости.

Кључне речи: јавни дискурс, прилошки израз, прилог, неодређеност, редуцирање важности.

1. У раду анализирамо семантику прилошких израза, уз компарацију са неким истозначним прилозима и укључујући, ређе, и сложене везнике настале преко прилошких израза, и њихову функцију у говорном јавном дискурсу. Прилошки изрази су једним делом декомпоноване јединице (в. Чутура 2020: 15–17) које су карактеристика „особитог когнитивног стила” (Радовановић 2004: 230), а следствено томе и функционалних стилова. Претерану и неоправдану употребу декомпонованих јединица Кликовац (2000: 14–18) разматра у оквиру бирократизације језика.

1.1. Корпус за ово истраживање чини 15 телевизијских емисија, интервјуа, емисија и подкаста које се емитују путем интернета. Корпус је формиран према следећим критеријумима: (1) тема је релевантна и актуелна

* ilijana.cutura@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-6815-1337>

** Реализацију овог истраживања суфинансирало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор бр. 451-03-65/2024-03/200140).

(доминантно: Косово и Метохија и пројекти рудника у Србији); (2) учесници показују адекватно, културно опхођење и рационално аргументују своје ставове. У корпус нисмо укључили говор учесника у јавном животу који је отворено манипулативан, претећи, некултуран или вулгаран, тако да морамо начинити ограду да наш корпус не представља све слојеве јавног комуницирања. Коришћени снимци кодирани су тако да је у угластој загради број који одговара оном у листи извора, а говорници су означени иницијалима.

2. Примарни класификациони критеријум грађе у раду јесте семантички, а анализом су обухваћени фреквентни прилошкоизразни типови са месним, временским и начинским значењем.

2.1. Међу прилошким изразима у којима је категоријална сема вербализована именицом просторног значења, у корпусу се издвајају они са именицом *терен* (примери 1), најчешће локативне (*на терену*) и генитивне форме (*са терена*), понекад уз факултативно проширење *са самог терена* / *на самом терену*. Именица *терен* овде се употребљава са значењем простора на којем се одвијају одређени догађаји и врше политички и стратешки утицаји и активности. Често, посебно кад је реч о говорницима са Косова и Метохије, употреба именице *терен* имплицира непосредно присуство, директна сведочења и сазнања о ситуацији на Косову и Метохији, која се конфронтирају са информисањем у осталим деловима Србије. У примеру (2) илустрована је и слична употреба именице *простор*. У последњем примеру групе (1), *терен* представља простор непосредног деловања политичке странке у контакту са грађанима.

- (1) То не значи да не постоји *на терену* другачија реалност. [1, ТЛ]; [...] како ви очекујете да ће сутра кад би се признало независно Косово нешто друго бити тамо *на терену*? [1, МЛ]; [...] можемо да кажемо да понашање Сједињених Америчких Држава превасходно и Европске уније обезвређује сваку могућност разговора на било коју тему јер је оно, просто речено, компромитовано, обезвређено њиховим сопственим понашањем *на терену*. [1, МЛ]; [...] Оно што ме боли, пострадање кроз које пролази *на самом терену*, још више ме чини ми се боли све оно што стиже из Београда и Србије [...] [1, ТЛ]; [...] дозволите да са терена ми другачије разумемо [...] [1, ТЛ]; Али шта је данас реалност *на терену*? Срби су постали објекат. Нестају. [1, МТ]; Са *терена*, ја се ове двадесет четири године у неким првим контактима са међународним новинарима, неко од првих питања које добијем јесте о малигном утицају Русије, и колико ја видим Русију *на терену*, ја сам годинама говорила све до рата у Украјини, па ја бих волела да ми покажете где је та Русија. [...] али исто тако примећујемо и неке нове тренутке за које сам сигурна да не долазе аутентично *са самог терена* [...] [1, ТЛ]; Увек смо присутни у народу, обилазимо Србију и трудимо се да будемо *на терену* јер на тај начин добијамо праву слику. [2, МБС];

- (2) [...] у претходних дванаест година Србија је укинула читав низ својих институција на Косову и Метохији, док заузврат није обезбедила формирање Заједнице српских општина као својеврсне компензације за то повлачење државе Србије *са тог простора* [...] [14, ИВ].

Другу доминантну групу прилошких израза формирају изрази са именицом *страна* као експонентом категоријалне семантике. Ови прилошки изрази могу бити синтагматски или предлошко-именички (Чутура 2020: 50).¹ У нашем корпусу, ови изрази најчешће су употребљени у пренесеном значењу. Ово је омогућено широком метафоризацијом просторних односа и широкозначношћу саме именице *страна* (М. Ивић (2005) користи термин *значањска подспецификованост*). Управо „недовољно специфична значењска природа” (Драгићевић 2008: 123) оваквих лексема омогућује да се оне „појављују у упадљиво различитим семантичко-синтаксичким окружењима, а при том су свакоме од њих, у значењском погледу, на одговарајући начин прилагођене” (Исто: 123).

У издвојеним примерима *страна* може означити позицију појединца, сферу која припада актеру; „појединца или колектив који се бори за нешто (пред судом, у рату, на утакмици)” (РМС, под страна): „његово играње на обе стране” [1, МЛ]; „замерићете се на обе стране” [1, МЛ]. Ово значење ослања се на поимање *стране* као сферично концептуализоване области која окружује појединца, чешће групацију, и обухвата област моћи и утицаја, идеолошку сферу и сл.

Предлошко-именички изрази (без детерминатора) користе се са значењем „скрајнутости”, маргинализованости (примери 3а), што своје семантичко упориште има у односу *центар–периферија* (*са стране, на страну, по страни*). У разматраном корпусу, ови прилошки изрази користе се у смислу и контексту „позива на примирје”, односно на привремену сарадњу политичких странака и покрета.² Неретко се употребљавају синтагматски изрази *с једне / друге стране* и у функцији дискурсних маркера (примери 3б). Мразовић (2009: 734–735) ове изразе сврстава у „организаторе текста”, а ближе их одређује као конекторе супротности за *издвајање различитог*.

- (3а) Дакле, мени је примарни циљ да седнемо сви, они који себе сматрају опозицијом, да склонимо све *са стране*, и квазиидеолошке,

¹ Изрази са именицом *страна* углавном имају значење локализације бочним странама локализатора (Пипер 1997: 63), а једна од њихових особености јесте то што у њима нема лексичког елемента који би именовао локализатор (Арсенијевић 2003 I: 170).

² Слично, али у вези са метафорама, примећују Силашки, Ђуровић и Радић-Бојанић (2013: 195): „Sарадња између политичких странака у Србији концептуализује се као *примирје, обустава sukoba, ili prekid vatre*. Овакав милитаристички жаргон којим се јежики реализује подметафора SARADNJA IZMEĐU POLITIČKIH STRANAKA JE PRIMIRJE указује на дуготрајност sukoba на политичкој сцени. Забринjava то што се међусобна сарадња политичких актера доживљава тек као *privremeno stanje*, које ће веома брзо, чим се задовоље странаčki интереси, ponovo prerasti у otvoren sukob, што значи да се кооперативност између политичких партија концептуализује као *negacija sukoba*, као примирје које је samo predah до nastavka rata”.

идеолошке, било какве разлике, и ко се с ким свађао и тако даље, и да се договоримо да изађемо на изборе у Београду и да оборимо ову власт. [2, АЈћ]; Наше програмске разлике јесу врло конкретне, нећу рећи дубоке, јер сматрам да ванредност овог тренутка налаже да превазиђемо све те политичке разлике или да их барем негде оставимо *по страни* за нека срећнија времена. [2, МЂС]

- (36) *С друге стране*, треба разумети да [...] [1, МЛ]; *С друге стране*, баш супротно мислим од онога што је рекао Вучић који тврди да је Србија данас демократска, суверена и слободна [...] [4, БТ]; Али *с друге стране* ми можемо да кажемо [...] [1, МЛ]

Прилошки изрази групе (36) семантички су „најиспражњенији” у односу на остале прилошке изразе са лексемом *страна*, што је један од критеријума да се о одређеном изразу, у одређеном дискурсу, може говорити као о поштапалици. Израз *с друге стране* испуњава и друге критеријуме идентификације поштапалица које Бадурина и Матешић (2013) издвајају из синтезе претходних проучавања (и наводе и овај израз): синтаксички (неприпадање реченичној структури, те одвајање запетама), „физиолошко-психолошки”, модално-експресивни (прикривање збуњености, преношење става говорника и сл.), те естетски (који почива на негативној оцени поштапалица као сувишних елемената). Њима ауторке придодају и критеријум фреквентности, „не само унутар реченице, као што би се то дало закључити из, додуше оскудних, примјера у нормативноприручној литератури већ и [...] на супрасинтактичкој / текстној / дискурсној разини” (Бадурина/Матешић 2013: 18).

И други прилошки изрази, примарно просторног значења, са различитим именицама у свом лексичко-семантичком центру (*корак, смер, правац, пол*) често су у корпусу употребљени у пренесеном значењу. Њихова фреквенција, међутим, далеко је мања:

- (4) У последњих осамдесет година, *из корака у корак*, Косово је даље од Србије. [1, МП]; Може се већ осетити у *ком смеру* се набацује лопта. [8, ЈП]; Дакле из истог тог стања, ми можемо да размишљамо у *два правца*. [1, МЛ]; [...] када би из Србије стизали неки здрави тонови који нису *на та два удаљена пола*. [1, ТЛ].

2.2. Прилошки изрази који припадају сфери темпоралности репрезентовани су у корпусу синтагматским, предлошко-именичким и предлошко-заменичким типом. Њихови семантички подтипови су разноврсни:

- (5) Ја Вас питам и за активности које су у *данима након тога* уследиле [...] [1, ТЛ] Питам просто како је држава у *тим данима* реаговала. [4, Јћ]; Хоћу да кажем да се прави инциденти дешавају *скоро свакога дана* [...] [1, ТЛ]; Лако је људима сломити кичму и испрати мозак, то је најлакше, поготову у *данашње време* [15, МП]; Ја вам кажем, *преко ноћи* се медији ослободе. [15, МП]; [...] ми видимо и да се приликом обраћања и госпођи Мариники Тепић Александар Вучић у *више наврата* извињавао само зато што има

другачије мишљење о њој [...] [2, МЂС]; Знате, кад једно друштво већ озбиљно проклизава у нешто што може бити диктатура у *некој ближој будућности*, мислим да једина реч која је примерена је отпор. [11, МЈ]; Па је онда *након тога* рекао [...] [2, МЂС]

По фреквентности се издвајају изрази и сложени везници творени од њих са именицом *тренутак*. Забележили смо ове изразе са демонстративима *овај/тај/онај*, у форми у + локатив или у беспредлошком генитиву (примери 6а), изразе са значењем неодређености (*у једном / неком тренутку* – примери 6б) и изразе са значењем универзалне темпоралне локализације, негативне и позитивне (група 6в):

- (6а) Сматрам да у *овом тренутку* једино што би могло да заустави ово наизглед убрзано кретање ка неповољном исходу, исто задржавање унутар стања замрзнутог сукоба [...] [1, МЛ]; [...] чак се сећам циничних изјава Ден Фрида у *том тренутку*, који је рекао: [...] [4, БТ]; [...] *оног тренутка* када је Мило Ђукановић ударио на достојанство грађанима у Црној Гори, тада је дошло на наплату и ово пређашње што је чинио. [2, МЂС]; И они (Вучић и Дачић) *тог тренутка* трансформишу технички дијалог у аспекте статусног дијалога. *Оног тренутка* кад прихватите правни систем независног Косова на читавој територији, ви сте ушли у одређеном смислу у статусни дијалог. [4, БТ];
- (6б) То су сада реални односи сила у којима питање праведности ишчежава зато што у *једном тренутку* више праведност или моралност не игра улогу. [1, МЛ]; [...] али у *неком тренутку* мора да се каже доста и мора да се подвуче црта. [11, МЈ];
- (6в) *Ни једног тренутка* није, али нарочито, посебно последњих десет година, *ни једног тренутка* нисам успела лично да препознам било шта што је од стране српске власти долазило као борба за Косово [...] [1, ТЛ]; [...] па запад је мени ломио политички систем и моју политичку будућност *сваког тренутка* од кад сам постао председник Србије [4, БТ].

2.3. У корпусу су бројни прилошки изрази који припадају семантичком пољу начина. Они се остварују са различитим детерминаторима, али у функцији експликације категоријалне семе доминантна је именица *начин*. Доминантна форма је *на х начин* (примери 7а). Изрази са именицом *пут* и *начин* (у форми беспредлошког инструментала) знатно су ређи (група 7б). Напоменућемо да је оваква дистрибуција модела карактеристична уопште за савремени српски језик, па наш корпус не показује одступања нити посебне особености у том погледу (в. Чутура 2021: 87–106).

- (7а) Хоћу да кажем да се прави инциденти дешавају скоро свакога дана, али се *на потпуно другачији начин* шаље слика у Београду о самим инцидентима [...] [1, ТЛ]; Не може се *на баналан начин* донети један закон [...] [8, ЈП]; Ја то нисам разумела *на другачији*

начин. [1, ТЛ]; [...] увек смо криви ми који у свему томе учествујемо, посебно они који се налазе на власти *на различите начине*. [6, АВ]; Покушали смо да урадимо најбоље, *на најтранспарентнији и најотворенији могући начин* за све наше грађане. [6, АВ]; [...] и да постоји глас у Србији који јавно и гласно позива највише наше државне органе да стану у одбрану Републике Српске *на сваки могући начин* [10, АП]; Ми морамо тиме да се позабавимо *на овај или онај начин*. [11, МЈ]; Све се то врти у истом зачараном кругу националних интереса схваћених искључиво *на милошевићевски начин*, нема другог, не постоји друго српство. [15, МП];

- (76) *Лепо, милом, или неким другим начином*, а то није до нас. [11, МЈ]; Дакле, то је у суштини тај план да се *једним пузајућим начином* доведе ствар до неке врсте међународне афирмације [...] [1, МЛ]; И да су преговори који су вођени *погрешним путем* до једног таквог неповољног споразума и довели. [1, МП]

Међу наведеним примерима има оних који се у значењском погледу одликују неодређеношћу у извесном степену (*на овај или онај начин, неким другим начином* и сл.). Међутим, значење неодређености најизразитије је код израза овога типа који су далеко најфреквентнији, а укључују детерминатор *неки*:

- (8) [...] и да је он *на неки начин* освета за то [...] [1, ОБ]; [...] не знам колико би им одмогло уколико би *на неки начин* Србија признала независност Косова. [1, ТЛ]; Русија је веома снажно подржавала у појединим деловима власт актуелног председника Србије [...] Тако да би овај корак да он *на неки начин* уведе санкције могао бити нешто што би значило да је политика Кремља била погрешна. А то већ велике силе не воле ни да чују као могућност, а камоли да је *на неки начин* признају. [1, МЛ]; Дакле, једноставно речено, кризу у Украјини је запад *на неки начин* наметнуо [...] [1, МЛ]; Мени је тај део већ био некако и вишак и бесмислен и добро је да се људи виде, и *на неки начин* је само ту требало показати капацитет окупљања и одлучности, и ту стати. [8, ЈП]; Од милошевићеваца је настала та да кажем прва Србија од лажних патриота и неоконуниста који су *на неки начин* тај истински српски патриотизам девалвирани и довели га у питање, *на неки начин* га и понизили и, рекао бих, обесмислили га [...] [3, БО]; То су све *на неки начин* агенти страног утицаја [...] [8, ЈП]; Она јесте *на неки начин* елемент Прогласа [...] [8, ЈП]; А та прича је завршена и ту је госпођа Весна Пешић *на неки начин* крива односно одговорна [...] [3, БО]

Примећено је да израз *на неки начин*, као и прилог *некако*, спада у групу језичких средстава којима се „најчешће редуцира важност неког исказа” (Мразовић 2009: 565), тј. да се њиме може означити лични став говорника,

„тако да се ограничава (редукује) изнети садржај” (Арсенијевић 2003 II: 74). Палић наводи да су управо у овој улози прилошки изрази с начинским значењем „чак и необиљежени у односу на одговарајуће замјеничке прилоге” (Палић 2007: 55). Ово се потврђује и мањом фреквенцијом прилога *некако* у односу на истозначни израз. Такав однос има свој ослонац и у дужини израза у односу на прилог, што погодује говорнику – посебно у непосредном говору, што је одлика нашег корпуса – у „добивању на времену при тражењу прикладна израза којим би своју мисао што прецизније изразио” (Бадурин-Матеша 2013: 20). Уз истозначни, а тиме и очекивани, прилог *некако*, забележили смо и потврде употребе прилога *негде* у истој функцији, али и емфатичко истицање мале могућности додавањем клаузе *ако је икако могуће* (последњи пример групе 9):

- (9) Бојкот је *некако* сувише пасиван за мој укус и за мој ментални склоп. [11, MJ]; Други јун ће, ако се, је ли, и трећи сада услов *негде* прихвати, мораће се ући у процес избора [...] [12, БС]; *Негде* сам и очекивала такав развој догађаја [13, ДН]; У погледу тога мислим да је требало водити другачије преговоре и да је требало пронаћи начин да се Србија из ове ситуације независне у којој се налази и српски народ *некако, ако је икако могуће*, извуче. [1, МП]

Овакве и сличне лексеме Кликовац (2008: 63) сагледава као део језичких средстава која се злоупотребљавају у бирократском језику: „Средства постижања такве неодређености могу бити лексичка и граматичка. У прве спадају *поједини, разни, и други, један од* итд., као и неодређене заменице *неки, некакав* итд. Треба, такође, приметити да се и значење општих заменица (*сви, све, сваки*) граничи с неодређеношћу, јер тиме што се именују сви заједно (или све заједно) не именује се нико (ништа) појединачно”. И Слијепчевић (2012: 195) закључује да се спрега негативног представљања другог и самопромоције остварује употребом „уопштених израза и речи неутралног емотивног статуса”. У нашој грађи издвојили смо и друге прилошке изразе који су у великој мери неодређеног значења, а уносе рестрикцију у исказ (примери 10а), лексеме других врста са сличним семантичким „утицајем” какав остварују прилози *некако* и *негде* (примери 10б), а примером (10в) илуструјемо комбиновање оваквих елемената:

- (10а) Тако брза и убрзана процедура а поготову тако драконске казне управо говоре о томе да је власт покушала *на одређени начин* да спречи и да растера окупљене грађане, поготову младе људе [...] [13, ДН]; Оног тренутка кад прихватите правни систем независног Косова на читавој територији, ви сте ушли у *одређеном смислу* у статусни дијалог. [4, БТ]; Па та изјава господина Трајковића је у *основи* тачна. [14, ИВ];
- (10б) То је смешно, само кукавице иду у такве борбе, то нису ни борбе тако да постоји *неки* ризик [...] [11, MJ]; режим производи стално *неке* афере; [12, БС]; А ово кад кажете Србијанци, то је измислио *један одређени човек*. [3, ВП]; [...] моја маленкост и још читав низ

људи – ми сви имамо озбиљне научне међународне референце и ми смо били експлицитно и аргументовано, што смо ставили у *одређене* научне публикације, против пројекта „Јадар”. [9, PP];

- (10в) Дакле, то је у суштини тај план да се једним пузајућим начином доведе ствар *до неке врсте међународне афирмације*, нарочито је важно да се ових пет земаља Европске уније *некако* приклоне, да пристану да приме ту нову творевину у састав *одређених* међународних тела, док кад је реч о Уједињеним нацијама то и не зависи толико од нас [...] [1, МЛ].

Због ограничености нашег корпуса и изузетно високе фреквенције оваквих лексема и израза у њему, као инструмент верификације учесталости израза *на неки начин* користили смо и претрагу електронског корпуса *Јавни дискурс у Републици Србији* (PDRS 1.0). Примери су издвојени путем платформе NoSketchEngine, а како је реч о потпуно блокираном лексичком споју који не мења падежну форму, претрага је вршена без евентуалних факултативних детерминатора или других лексема које би изразу одузеле генеричност. У електронском корпусу издвојено је 13.275 примера, а примере које смо издвојили ограничили смо на део корпуса STATE због његове усаглашености са базичним карактеристикама нашег примарног корпуса. Издвојиле су се две групе примера: прва (11а) са претежно редуктивним деловањем израза по исказ, које може бити интензификовано партикулама или ограничењима другог типа, па и својеврсним експликацијама које корелирају са ограничењем важности (истакнуто подвлачењем), и друга (11б) у којој је задржана доминантна семантика начина, односно у којој говорник не зна на који се начин може извршити одређена радња, али (најчешће) апелује на институције да га пронађу. У овој групацији примера је и потврда за својеврсни обрт који се заснива на делимичном остварењу нечега што начелно није реализовано (последњи пример групе 11б), уз изостанак намере актера и било какве вољне активности:

- (11а) Evo, Španija je već kao i Grčka, to jesu bolne i teške teme za nas, jer Španija i Grčka jesu *na neki način* uspostavile direktne komunikacije sa Prištinom; Znam da je to *na neki način trenutni* udar na standard zaposlenih, ali dugoročno gledano za ekonomsku stabilnost Srbije neobično je važno da kurs dinara bude što realniji [...]; Srbija je dragocena zelena oaza, rekao bih Evrope, prema nekim istraživanjima o kojima je već bilo reči, u Srbiji se nalazi čak 70% svih biljnih i životinjskih vrsta i ostalog živog sveta koji je prisutan na evropskom kontinentu. To je ogromno bogatstvo i to treba posebno istaći. Mogli bismo reći da je Srbija botanička bašta *na neki način* Evrope; Normalno da se nameće pitanje da ako je glava Borka Stefanovića i njegovih ostalih kolega saboraca stradala, smatrajući ih ipak *na neki način* vidljivijima i javnim ličnostima, normalno je da se nameće pitanje kako li će tek živeti i preživeti obični građani [...];

- (116) Neophodno je da se ovo svim građanima hitno saopšti da bi znali šta ih može očekivati i da li će ih država *na neki način* zaštititi; U Nišu je 44.000 takvih redovnih platiša, a mi smo odlučili da im se *na neki način* odužimo za odgovornost i skromno nagradimo stotinu njih [...]; Molim vas, ministre, da pokušate, da li će to kroz nacionalni program, da li neke hitne intervencije, *na neki način* da se iznađu sredstva i da razrešimo to pitanje; Da postoje predrasude i šikaniranja prema takvim osobama je žalosna činjenica i moramo *na neki način* naći odgovarajući modus vivendi za te ljude; stvarno me je sramota [...] ali, bar ću se sutra pojaviti tamo, da im *na neki način* dam podršku a što se tiče „poštenih” izbora, pobedila je crvena, glupost i po koji sendvič [...]; Naši amandmani nisu prihvaćeni upravo zbog ove odredbe o pripadnicima Vojske, ali je srećna okolnost da je Odbor zapravo *na neki način* usvojio ono što je suštinska primedba naših amandmana i da je to nešto što će biti na korist građana Srbije.

На основу анализе можемо закључити да се у јавном дискурсу Србије, уз сва ограничења која су примењена у формирању примарног корпуса, по фреквентности издвајају прилошки изрази са именицама *терен*, *страна* и *тренутак*. По учесталости, али и по значењској „ослабљености” доминантан је израз *на неки начин*, којем се придружују и друга средства исказивања неодређености. Тако неки од најфреквентнијих прилошких израза и њима еквивалентних прилога бивају делимично десемантизовани и приближавају се поштапалицама, које најчешће имају функцију да говорнику дају додатно време за што адекватније уобличење мисли и говора.

КОРПУС

- [1] *Утисак недеље*, ТВ НОВА С (Оља Бећковић, Милан Ст. Протић, Мило Ломпар, Татјана Лазаревић) 12.2.2023.
- [2] *Међу нама*, ТВ НОВА С (Милица Ђурђевић Стаменковски, Александар Јовановић Ћута) 14.2.2023.
- [3] *Међу нама*, ТВ НОВА С (Бошко Обрадовић, Весна Пешић) 14. 2. 2023.
- [4] *Интервју*, ТВ Инсајдер (Југослав Ћосић, Борис Тадић) 15. 2. 2023.
- [5] *Интервју*, ТВ Инсајдер (Југослав Ћосић, Даница Грујичић), 8. 2. 2023.
- [6] *Интервју*, РТС 1 (Зоран Станојевић, Александар Вучић), 12. 1. 2022.
- [7] РТВ Војводине, *Прави угао* (Момчило Трајковић), 26. 2. 2024.
- [8] Јутјуб канал *Србин инфо* (Јелена Павловић), 13. 8. 2024.
- [9] *Још подкаст један: Нигде се литијум не копа близу насеља* (Ратко Ристић), 1. 12. 2022.
- [10] Конференција за медије у Народној скупштини Републике Србије (Александар Павић), 3. 4. 2024.
- [11] Јутјуб канал *Србин инфо* (Милош Јовановић), 3. 4. 2024.

- [12] *Пробуди се*, ТВ НОВА С (Биљана Стојковић), 4. 4. 2024.
 [13] *Пробуди се*, ТВ НОВА С (Данијела Несторовић), 14. 8. 2024.
 [14] *Пробуди се*, ТВ НОВА С (Милош Ковић, Игор Вукадиновић), 27. 2. 2024.
 [15] Јутјуб канал *Без цензуре*, емисија *Без устручавања* (Милан Ст. Протић), 7. 8. 2024.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

- Арсенијевић 2003 I:** Н. Арсенијевић, Акузатив с предлогом у савременом српском језику (I), *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLVI/1, 107–263.
- Арсенијевић 2003 II:** Н. Арсенијевић, *Акузатив с предлогом у савременом српском језику* (II), *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLVI/2, 53–216
- Бадуринa/Матешић 2013:** L. Badurina, M. Matešić, Poštapalice pod povećalom: o jednoj posebnoj vrsti diskursnih oznaka, u: A. Turbić-Hadžagić (ur.) *Tuzla. Grad na zrnu soli*, Tuzla: JU Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa Tuzlanskog kantona, 9–24.
- Драгићевић 2008:** Р. Драгићевић, О значењској подспецификованости лексеме *основа*, *Јужнословенски филолог*, LXIV, 123–134.
- Ивић 2005:** М. Ивић, *О речима*, Београд: XX век
- Кликовац 2008:** Д. Кликовац, *Језик и моћ*, Београд: XX век.
- Кликовац 2000:** Д. Кликовац, О језичким и бирократским чистунцима, *Језик данас*, 11, 14–18.
- Мразовић 2009²:** Р. Mrazović (u saradnji sa Z. Vukadinović), *Gramatika srpskog jezika za strance*. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Палић 2007:** I. Palić, *Sintaksa I semantika načina*. Sarajevo: Bookline
- Пипер 1997:** П. Пипер, *Језик и простор*, Београд: Библиотека XX век
- Радовановић 2004:** М. Radovanović, О појави декомпоновања језичких јединица, u: *Planiranje jezika i drugi spisi*, Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, 204–218.
- РМС:** *Речник српскохрватског књижевног језика* 1–6, Матица српска (1–3 и Матица хрватска): Нови Сад 1967–1976.
- Силашки/Ђуровић/Радић Бојанић 2013:** N. Silaški, T. Đurović, B. Radić-Bojanić, Politička scena kao ratno poprište – politički diskurs Srbije sa aspekta kognitivne lingvistike, u: I. Lakić, N. Kostić (ur.), *Kroz jezike i kulture, zbornik radova*. Podgorica: Institut za strane jezike, 189–198.
- Слијепчевић 2012:** С. Слијепчевић, О развитку опозиције *ми* : *они* према опозицији *ми:други* у политичком дискурсу Србије, *Наука и идентитет*, том 1. Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 189–196.

Чутура 2021: И. Чутура, *Синтакса прилошких израза*, Андрићград: Андрићев институт.

Чутура 2020: И. Чутура, *Међуоднос прилога и прилошких израза у савременом српском језику*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

Ilijana R. Čutura

ON THE SEMANTICS OF ADVERBIAL EXPRESSIONS IN PUBLIC DISCOURSE

Summary

In this paper, we analyze the semantics of adverbial expressions and their pragmatic function in spoken public discourse. The most frequent adverbial expressions belong to multi-lexical units with spatial, temporal and modal meaning. However, the most frequent expressions in Serbian spoken public discourse share a common semantic feature: semantic 'emptiness' of different grade. Some of the adverbial expressions used in this way do not represent their semantic field, but only allow the speaker additional time to shape the statement. Also, the analysis shows that, in a large number of such cases, multi-lexical units do not express an adverbial meaning, but the meaning of indeterminacy and reduction of the importance of the statement as a whole.

Key words: public discourse, adverbial expression, adverb, vagueness, reduction of importance.